

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.008/2017/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a **jogtanácsos neve** jogtanácsos által képviselt **felperes neve felperes székhelye** szám alatti székhelyű **felperes** által – a Dr. Bűrös László ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve I. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű **I. rendű** és a Dr. Fodor Zoltán Sándor ügyvéd által képviselt **II.rendű alperes neve II. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű **II. rendű alperesek** ellen szerződés érvénytelensége iránti perében a Kecskeméti Törvényszék 2016. november 11. napján kelt 10.G.22.078/2016/9. sorszámú ítélete ellen a felperes által 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **megváltoztatja**, és a felperes által a II. rendű alperes részére történő elsőfokú perköltség fizetésére vonatkozó rendelkezést **mellőzi**.

A másodfokú eljárási költségeiket a felperes és a II. rendű alperes maguk viselik.

A le nem rótt 15.000,- (Tizenötezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

Az I. r. alperesi alapítványt a Magyar Nemzeti Bank (MNB) alapította.

Az I. rendű alperes, mint megrendelő és a II. rendű alperes, mint vállalkozó 2015. április 17. napján közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül vállalkozási szerződést kötöttek a **ingatlan címe** szám alatti építési-kivitelezési munkákra, melynek vállalkozói díja 30.118.447,- forint + áfa összeg volt. A szerződés szerint a végteljesítési határidő az iroda, a földszinti bejárat és a lépcsőházi munkákat illetően 2015.07.29., míg a teljes tető- és homlokzati munkák vonatkozásában 2015.07.31. napja volt.

A felperes D.349/11/2016. számú határozatában megállapította, hogy a beszerző (jelen per I. r. alperese) ún. közjogi szervezetként az új Kbt. 5. § (1) bekezdés e) pontja szerinti ajánlattevőként elmulasztotta a Kbt. hatálya alá tartozó ajánlattevők listájába való bejelentkezési kötelezettségét és ezzel megsértette az új Kbt. 26. § (1) bekezdését.

A felperes a Fővárosi Főügyészség, mint kezdeményező által az I. rendű alperes, mint beszerző beszerzése tekintetében közbeszerzési eljárás mellőzése miatt jogorvoslati eljárásában 2016.07.29. napján kelt D.640/9/2016. szám alatti határozatában a kezdeményezésnek helyt adott, és megállapította, hogy a beszerző (jelen per I. rendű alperese) megsértette a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. tv. (Kbt.) 119. §-ára és 18. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel a Kbt. 5. §-át. A felperes a beszerzőt (jelen per I. rendű alperesét) 382.000,- forint bírság megfizetésére is kötelezte. Megállapította, hogy az I. rendű alperes a szerződéskötés idején hatályos Kbt. 6. § (1) bekezdés c.) pontja alapján ajánlatkérőnek minősül, a Kbt. alanyi hatálya alá tartozott, és így jogsértően mellőzte a szerződéskötést megelőzően a közbeszerzési eljárást.

A felperes módosított keresetében az I. és II. rendű alperesek által 2015.04.17. napján kötött vállalkozási szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte a Kbt. 127. § (1) bekezdés a.) pontja és a Ptk. 6:88. §-a alapján.

Az I. és II. rendű alperesek ellenkérelmükben a módosított kereseti kérelmet elismerték.

Az I. rendű alperes az eredeti felperesi kereset miatt keletkezett felesleges költségek miatt a Pp. 80. § (1) bekezdése alapján kérte a felperes perköltségben történő marasztalását, vagy az őt megillető perköltség mérséklését. Arra hivatkozott, hogy a módosított keresetet jogalapjában nem vitatta, a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet elismerte. A II. rendű alperes az I. rendű alperes előadásához csatlakozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperesek között 2015. április 17. napján megkötött vállalkozás szerződés érvénytelen. Kötelezte az I. rendű alperest 300.000,- forint felperes részére történő perköltség megfizetésére, valamint a felperest a II. rendű alperesnek 300.000,- forint perköltség megfizetésére.

A perköltség viseléséről szóló rendelkezését az alábbiak szerint indokolta.

Utalt a Pp. 80. § (1) bekezdésében írtakkal kapcsolatban a bírósági gyakorlatra, mely szerint az alperes akkor nem ad okot a perre, ha semmi olyat nem tesz, amelynek nyomán a perindítás szükségessé válik (Legfelsőbb Bíróság P.törv.1.21062/1979.) a követelés elismerése ennek megállapításához nem elegendő (BH 2005.27.).

Az I. rendű alperes vonatkozásában utalt arra a bírói gyakorlatra is, hogy perre okot adó alperesnek számít például az, aki törvénysértő határozatot hozott, ilyenkor a törvénysértés első tárgyaláson történő elismerése nem mentesíti a felmerült perköltség viselése alól. Jelen perben I. rendű alperes megsértette a Kbt. rá vonatkozó kötelező rendelkezéseit, ezzel okot adott mind a felperes előtti eljárásra, mind a Kbt. 164. § (1) bekezdés szerinti per megindításra. A bírói gyakorlat szerint a perköltség viselésére vonatkozó kivételes eljárásjogi szabály kiterjesztve nem értelmezhető, ezért a keresettel szemben védekező alperes nem mentesül a költségek viselése alól, ha az utóbb előterjesztett jogcímen a módosított kereset teljesítését nem ellenzi (BH 2009.143.). Jelen perben az eredeti kereset további marasztalásra irányuló kérelmet is tartalmazott, melyet az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében vitatott.

A II. rendű alperes ugyanakkor megalapozottan kérte a Pp. 80. § (1) bekezdésének alkalmazását, mert a perre okot nem adott, és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismerte, ezért költségében a felperest kellett marasztalni. A felperes a Kbt. 152. § (4) bekezdése alapján az I. rendű alperessel szemben folytatott eljárást és szabott ki bírságot. A Kbt. 164. § (1) bekezdése ugyanakkor kizárólag perben teszi lehetővé az alperesek által kötött szerződés érvénytelenségének megállapítását, ezért az a feltétel fennáll, hogy a II. rendű alperes a perindításra nem adott okot. A II. rendű alperes a vele szemben előterjesztett kereset teljesítését az első tárgyaláson nem ellenezte, ezért alappal tartott igényt költségei megtérítésére (Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.219/2016/3.).

A felperes az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében a II. rendű alperesre vonatkozó perköltség fizetési kötelezettsége megváltoztatásával az alperesek egyetemleges perköltségfizetésre kötelezését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem értékelte a Pp. 82. § (1) bekezdésében foglaltakra történő hivatkozását, mert helytállónak fogadta el a II. rendű alperes hivatkozását arra, hogy a perre okot nem adott, és a követelést az első tárgyaláson elismerte, ezért a Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt konjunktív feltételek fennállnak. A perköltség tekintetében az általa a perben hivatkozott szükségképpen pertársaságra vonatkozóan a Pp. 82. § (1) bekezdésben foglaltak alkalmazásának lenne helye, szemben a Pp. 80. § (1) bekezdésében írtakkal.

Kifejtette, hogy a II. rendű alperes vonatkozásában egyébként a Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt konjunktív feltételek azért sem állnak fenn, mert a II. rendű alperes a perre okot adott. Utalt arra, hogy a Kbt. 164. § (1) bekezdése kötelező perindítást ír elő számára és figyelemmel arra, hogy a szerződés érvénytelensége megállapításához valamennyi szerződő fél perbevonása szükséges, ezért a II. rendű alperessel szemben is köteles volt pert indítani. Ezért a szükségképpen pertársaság fennáll, a II. rendű alperes perben állása nélkül a perben érdemi döntés nem volt hozható. Megjegyezte, a körülmények értékelése tekintetében nincs jelentősége annak, hogy a II. rendű alperesnek nem volt tudomása a közbeszerzési eljárás lefolytatásának kötelezettségéről, és annak sem, hogy a folyamatban volt közbeszerzési jogorvoslati eljárás során a II. rendű alperes jogsértése nem került értékelésre.

Perindítási kötelezettségét egyértelműen az alperesek jogellenes magatartása, a közbeszerzési eljárás lefolytatásának mellőzésével megkötött szerződés alapozza meg, ezért a II. rendű alperes is okot adott a perre. Hangsúlyozta azt is, hogy a Kbt. 164. § (1) bekezdésében meghatározott perindítási kötelezettség nem függ a szerződő felek által tanúsított magatartások felróhatóságától.

Hivatkozott a Kúria Pf.V.20.095/2016/9. számú ítéletében kifejtettakra, arra, hogy a közbeszerzésekhez kapcsolódó szabálytalanságok megelőzése a megtörtént jogsértések megfelelő szankcionálása érdekében a kötelezően kezdeményezendő perekben a felmerült költségeket annak a félnek viselnie, aki pervesztesnek bizonyul a Pp. 51. § (1) bekezdés a.) pontja alá eső pertársakat, a perköltség megfizetésére pedig egyetemlegesen kell arra kötelezni. Ezért a Pp. 82. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazása egyértelműen megalapozott.

Az elsőfokú bíróság által hivatkozott gyakorlat, mely szerint az alperes akkor nem ad okot a perre, ha semmi olyat nem tesz, aminek nyomán a perindítás szükségessé válik, a II. rendű alperes vonatkozásában nem értékelhető, mert a perindítást a részére a Kbt. 164. § (1) bekezdése kötelező jelleggel írja elő az alperesek jogsértő magatartására tekintettel.

A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a szerződéskötés időpontjában nem bírt tudomással arról – az I. rendű alperesi előd sem volt ismert –, hogy a közöttük létrejött szerződés megkötésére csak közbeszerzési eljárás lefolytatásával van lehetőség. Vele szemben a felperes nem folytatott le eljárást, bírságot nem szabott ki, illetve ellene pert kizárólag Kbt. 164. § (1) bekezdésében előírt kötelezettségét teljesítve indított. A felperes által hivatkozott kúriai ítélet alapját képező tényállás nem azonos a jelen per tényállásával. Jelen eljárásban a szerződés megkötésére és teljesítésére 2016. március 31. napja előtt került sor, amikor az alperesek előtt nem volt ismert, hogy az MNB által létrehozott alapítványok, és az azok által létrehozott gazdasági társaságok szükségképpen közpénzzel gazdálkodnak, így közbeszerzési eljárásra kötelesek. Szándékuk nem irányult arra, hogy szándékosan, a közbeszerzési eljárás mellőzésével kössenek szerződést. A kúriai ítélethez képest a tényállás tekintetében éppen az a lényeges eltérés, hogy előbbi esetben a feleknek tudniuk kellett arról, hogy közbeszerzési eljárásra kötelesek, mivel mindenki számára ismert volt, hogy az abban a perben szereplő I. rendű alperes közbeszerzésre kötelezett.

Megjegyezte, a felperes joggyakorlata sem egységes, mert a Debreceni Ítéltábla előtt Gf.IV.30.219/2016. számon folyamatban volt eljárásban elismerte, hogy az abban részt vevő II. rendű alperes – aki szintén közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződést – a perre okot nem adott. Jelen eljárásban azonban ennek épp az ellenkezőjét állította hasonló tényállás alapján. A Debreceni Ítéltábla döntésében is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a II. rendű alperes perindításra nem adott okot, figyelemmel arra, hogy a felperes csak az abban a perben szereplő I. rendű alperessel szemben folytatott eljárást, és szabott ki bírságot, illetve a Kbt. 164. § (1) bekezdése kizárólag perben teszi lehetővé az alperesek által közbeszerzési eljárás mellőzésével kötött szerződés érvénytelenségének megállapítását.

A fellebbezés **részben alapos**.

A felperes az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű alperessel kapcsolatos perköltség fizetésére vonatkozó rendelkezése ellen terjesztett elő fellebbezést, ezért azt az ítéletábra a Pp. 256/A. § (1) bekezdés b.) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A Pp. 78. § (1) bekezdése szerint a pernyertes fél költségeinek megfizetésére a pereszes felet kell kötelezni. a Pp. 51. § a.) pontja alá eső pertársakat pedig a perköltség megfizetésére egyetemlegesen kell kötelezni [Pp. 82. § (1) bekezdés]. Ez alól annyiban van helye kivételnek, amennyiben a 80-83. §-ok eltérően rendelkeznek. A 80. § (1) bekezdése szerint, ha az alperes a perre okot nem adott, és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri, az alperes költségében a felperest kell marasztalni.

A Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés tehát a perköltség viseléséről szóló Pp. 78. § (1) bekezdéséhez képest kivételes szabály, amelynek célja annak előmozdítása, hogy a jogosult által felszólított kötelezett – aki nem vitatja a vele szemben támasztott követelést – önként teljesítsen, illetve semmi olyat ne tegyen, aminek nyomán a perindítás szükségessé váljon. Ezzel szemben a kötelezett dönthet akként, hogy vélt vagy valódi jogainak érvényesítése érdekében vállalja a peres eljárást, ekkor azonban a perköltség viselése tekintetében a Pp. 78. § (1) bekezdésében foglalt szabályozás érvényesül.

A Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt szabály alapján tehát a pernyertes felperes perköltség fizetésére kötelezésének két együttesen megkövetelt (konjunktív) feltétele van, mégpedig az, ha az alperes

- a perre okot nem adott és
- az első tárgyaláson azonnal elismeri a felperes követelését.

A felperes és a II. rendű alperes között a perköltség fizetés konjunktív feltételei illetően abban alakult ki jogvita, hogy a II. rendű alperes a perre okot adott-e vagy sem, és ebből következően a Pp. 80. § (1) bekezdésében foglalt szabály alkalmazhatósága perbeli esetben fennáll-e vagy sem.

A „perre okot nem adott” kitétel egyfelől azt jelenti, hogy az alperes semmi olyat ne tegyen, aminek nyomán a perindítás szükségessé válik, másfelől azt, hogy az alperes tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a felek közötti jogvita a polgári per igénybevétele nélkül elintézhetővé váljék. Azt, hogy az alperes mikor szolgáltatott okot a perre, és mikor nem, az eset összes körülményeinek gondos mérlegelésével a bíróság hivatott megállapítani.

Az érintett időszakban hatályos Kbt. 164. § (1) bekezdése szerint a felperesnek a szerződés közbeszerzési jogsértése miatti érvénytelenségének megállapítása iránt polgári pert kellett indítania. Mivel az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, ezért a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perekben szükségképpen pertársaság áll fenn a szerződést megkötő felek között, azaz valamennyiük perben állására szükség van az érvénytelenség kimondásához. Mindebből következően a II. rendű alperes perben állása nélkül a perben érdemi döntés nem volt hozható. Ez azt is jelenti, hogy a II. r. alperes tekintetében, aki az érintett szerződés megkötésében részt vett, a Pp. „perre okot nem adott” kitétele nem értelmezhető, mert a felperes perindítási kötelezettsége miatt a II. rendű alperes pert megelőző, per elkerülését célzó magatartása nem volt vizsgálható.

A fent kifejtettekből az alábbiak következnek.

A Pp. 80. § (1) bekezdése – amely a 78. § (1) bekezdéséhez képest – a perköltség viselésének szabályát megfordítja, jelen esetben a törvényi feltételek fennállta hiányában nem alkalmazható.

Ezért – eltérően az elsőfokú bíróság álláspontjától – a felperes nem kötelezhető a II. rendű alperes elsőfokú eljárási költségeinek megfizetésére.

A II. rendű alperes elsőfokú eljárásban előterjesztett és fellebbezési ellenkérelmében is fenntartott védekezése alapján azonban vizsgálendő volt a II. r. alperes szerződéskötéskor tanúsított magatartása. E körben helyesen hivatkozott arra, nem tudta, és nem tudhatta – figyelemmel az Alkotmánybíróság döntésének időpontjára is –, hogy a szerződéskötéshez közbeszerzési eljárás lefolytatása szükséges. Ezért jelen – speciális – esetben és tekintettel arra, hogy a felperes módosított keresetét az első tárgyaláson elismerte, - a Pp. 80. § (1) bekezdésének analóg alkalmazásával – az ítéletábra álláspontja szerint bár a felperes perköltség viselésre nem köteles, azaz a perköltségviselés a főszabályhoz képest nem fordul meg, azonban a II. r. alperes sem köteles perköltség fizetésére a felperes részére.

Ezért az elsőfokú bíróság ítéletét az ítéletábra a II. rendű alperes vonatkozásában a perköltséget illetően a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és mellőzte a felperesnek a II. rendű alperes részére történő elsőfokú eljárási költség fizetésére kötelezését, azonban a fent kifejtettek alapján nem találta alaposnak a felperes fellebbezését arra vonatkozóan, hogy az ítéletábra az alpereseket egyetemlegesen kötelezze részére elsőfokú eljárási költség megfizetésére.

A felperes fellebbezése csak részben vezetett eredményre, ezért a II. rendű alperes és a felperes másodfokú eljárási költségeiket a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján maguk viselik.

A felperes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az 1990. évi XCIII. tv. 5. § (1) bekezdés c) pontja és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Szeged, 2017. március 9.

. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.
a tanács elnöke

Dr. Béri András s.k.
előadó bíró

Dr. Dobler László s.k.
táblabíró

A kiadmány hitelélül: